

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nerancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de AMUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.
Nur. Angenfeld & Emeric Les-
ner. Heinrich Schalek. A. Op-
pelt Nachf. Anton Oppelt.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger. Ekstein Bernat. Inlia Le-
opold (VII. Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și in-
volsală. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
ABONAMENTUL PENTRU ANȘTIRO-DUNĂRI:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:
Pe un an 40 franci, pe șase luni
20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOV:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 217.

Brașov, Joi 2 (15) Octomvrie

1908.

Un strigăt al Românilor din Săcuime.

O espunere a situațiunii școalelor noastre confesionale la periferia săcuimii în Ardeal, ce am publicat-o în numărul de ieri al foaiei noastre, ne aduce aminte de trista realitate, de care părea că am uitat un moment în mijlocul însemnatelor întâmplări în politica d'inauntru și din afară, ce agită azi spirirele cercurilor politice dela noi și din străinătate. A fost bine dară, că amicul cauzei școalelor noastre din protopopiatul Murășului ne-a reamintit prin descrierea fidelă a stărilor școlare și naționale de pe acolo, marele neajuns cu care avem și trebuie să ne luptăm în mersul nostru spre țanta cea mare, ce o urmărim.

„...Acțiunea de maghiarizare își întinde în continuu firele sale, iar noi în loc de a ne apăra, dăm frâu patimilor mici și certelor confesionale, cari ne desbină și ne slăbesc“. Așa introduce amicul foaiei noastre din acea parte a Ardealului raportul său.

Știm, că încă de pe atunci, când trăiam în timpuri și împrejurări mai favorabile, prin anii șasezeci ai secolului trecut, s'a luat inițiativa de către toate căpeteniile bisericilor noastre pentru coulucrarea frățească a celor două confesiuni române în acele puncte espuse ale românismului, unde numai cu puteri unite se poate susține și desvolta învățământul românesc. Astfel în comunele cu locuitori de ambe confesiunile s'a dispus să se susțină numai o școală din partea confesiunii, care are majoritatea, care școală să fie folosită și sprijinită de toți. Un salutar principiu, ce a fost pe timpul acela respectat și care fu reinnoit și mai târziu, ca singur mântuitor în ținuturile mixte și lipsite de mijloace de ajuns. Pe baza acestei invoeli și a acestui principiu de salvare s'a susținut de

cătră ambele confesiuni timp de 10 ani și școala confesională unită în comuna Vidrasău. De trei ani de zile, de când invoiața încheiată pe 10 ani a expirat, nu mai funcționează nici o școală în acea comună. Preoții sunt certați între ei, iar conzistoriile n'au făcut nici un pas spre a mântui școala românească, care, fără concursul tuturor nu se poate susține.

Peste 80 de școlari au rămas atâta timp fără de nici o instrucțiune, iar bieții părinți se văd siliți să-și trimită copiii la școalele streine, unde sunt cei mai mulți respinși, diu cauză, că nu mai e loc pentru ei. Intre șase comune românești numai două au școli confesionale. În Nirastău statul a ridicat în coasta școlii confesionale unite o școală de stat ungurească, care, având numai câțiva școlari unguri, nici că s'ar mai putea susține, dacă nu ar primi contingent de școlari dela Români din comuna Molomfalău, unde iară domnesc certe și neînțelegeri, din care cauză locuitorii au degenerat cu totul în ce privește conștiința lor națională, ba sunt în pericol să fie copleșiți de maghiarizare de când își trimit copiii la școalele ungurești.

E trist a trebui să constatăm, că Români din săcuime sunt așa de mult neglijați în ce privește învățământul românesc de autoritățile superioare școlare dela Blaj și dela Sibiu. În urma nepăsării celor chemați în primul rând a veghea asupra școalelor noastre confesionale, am avut să suferim multe desastre în deceniile ultime și altele ne așteaptă. Greutăți vor fi sus și jos, și la unii și la alții. Existența acestora însă nu dispenzează de ceea ce se poate face și nu se face pentru învățământul nostru românesc. Cum au dus-o timp de 10 ani, de ce să nu-o poată duce mai departe școala confesională din Vidrasău?

Cum de nu s'a aflat în timp de 3 ani mijlocul de a se delătura ne-

junsurile și a se face posibilă continuarea instrucțiunii ca mai înainte? Ori doară „patimele mici și certele confesionale“ să fi cuprins așa de mult și cercurile diriguitoare ale bisericilor noastre, încât să nu mai fie modru de a se susține și realiza marele principiu de ajutorare imprumutată pentru salvarea unui interes comun consacrat în zilele, când pericolul nu era așa de amenințator ca astăzi.

Intrebarea e pe cât de importantă pe atât de gravă și nimic nu poate scăpa pe cei din fruntea bisericilor noastre, că nu se străduesc de a-i da o deslegare cât mai grabnică și favorabilă pentru poporul nostru. Sunt mari pericolele, cu cari avem să luptăm. Cel mai mare pericol însă ar fi, dacă cei chemați, cuprinși de un fatalism nenorocit, ar rămânea indiferenți față cu strigătul de salvare, ce s'aude din mijlocul poporului credincios bisericii și neamului său. De aceea trebuie să dorim diu suflet' ca pornirea spre reculegere, ce se manifestă în sânul preoției din protopopiatul Mureșului, să fie constantă și să aducă roade reale spre binele obștesc.

Adunare populară românească în Rășinari. Primim spre publicare următoarea convocare: »Alegătorii și poporul din cercul electoral al »Cisnădiei« se convoacă la o adunare populară, care se va ținea Duminică, în 18 Octomvrie st. n. 1908 la 2 oare d am. în Rășinari piața de lângă biserică cea veche, sau dacă timpul e nefavorabil în hotelul N. Vidrighin.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea și constituirea adunării. 2. Desbatere asupra votului universal. 3. Proiect de rezoluție și hotărâre asupra lor. 4. Inchiderea adunării.

Rășinari, la 8 Octomvrie 2908.

Dr. Ioan Bucur m. p., Maniu Lungu m. p. paroch, Emilian Cioran m. p. paroch Nicolai Vidrighin m. p., Iacob Ciucian m. p., Șerban Marcu m. p., Ioan Cioran m. p., Eremie Dancășiu m. p., Coman Hâmbășan m. p., Bucur Hurdulea m. p.

Adunări populare românești s'au ținut Duminică în comuna *Sacul* (cercul Zorlențul-mare), iar Sâmbătă în *Ecica română* (comitatul Torontal). La adunarea din *Ecica română* a luat cuvântul dep. Coriolan *Brediceanu* expunând într-o vorbire însuflețită situațiunea actuală politică insistând cu deosebire asupra votului universal. Adunarea, la care au participat și numeroși alegători nemți, a decurs în cea mai perfectă ordine. S'a expediat o telegramă de omagiu Maj. Sale Monarchului și o altă telegramă de protestare ministrului Andrassy. După rostirea mai multor discursuri însuflețite s'a votat o moțiune de încredere și mulțumiri deputaților naționaliști, rugându-i să stăruiască mai departe în lupta pentru dobândirea votului universal.

La adunarea din *Sacul* și-a ținut darea de samă dep. Dr. Ștefan *Petrovici*, căruia s'a făcut o frumoasă primire. Adunarea a fost presidată de părintele Aurel Spătan. În discursul său dep. Petrovici a trecut în revistă evenimentele dela ordinea zilei și a insistat cu deosebire asupra proiectului reformei electorale a ministrului Andrassy, explicând la înțelesul poporului atentatul care se pregătește în contra naționalităților și în deosebi în contra poporului românesc. De încheiere s'a votat o moțiune, în care se desaproabă politica de rassă și de classă a guvernului și se aproabă ținuta bărbătească a deputaților naționaliști.

Anexarea Bosniei și Hertegovinei în camera comunelor engleze. În ședința de Luni a comunelor, primul ministru, Lord Asquith, vorbind despre afacerile din Balcani, a spus următoarele: Sir Grey a constatat ca și mine în mod public, că Anglia nu poate în interesul valorii tratatelor să recunoască modificarea făcută tratatului dela Berlin de către Austria, fără prealabilul consimțământ al celorlalte puteri semnatare. Părerea noastră este, că *recențele evenimente din Orient fac indispensabilă deliberarea puterilor* spre a ajunge la un acord convenabil intereselor Turciei și a altor state. Avem speranța, că soluțiunea acestor cestiuni va fi găsită și vom întrebuița toată influința noastră spre acest scop. Sperăm de asemenea că cei cari se simt păgubiți nu vor face criza actuală mai acută, dar vor arăta moderație și rezervă, având încredere în dorințele puterilor de a găsi o soluțiune convenabilă.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Decorațiuni (ornamenta) la Romani.

În speranță, că nu vor fi lipsite de oare-care interes, am cules și aranjat după epocele mari ale istoriei romane, datele despre decorațiuni (ornamenta) usitate de strămoșii noștri foarte practici a captiva spiritele, a da impuls bravurei militare, a stărni sentimentul onoarei personale și al gloriei în serviciul statului, care în totalitatea instituțiilor sale practice, — ca la nici o altă națiune din antichitate, — făcea să se contopească individul în organismul viu al statului, devenind astfel persoană individuală foarte integrantă a acestuia. Aci își căuta și afla teren priincios de activitate bogată „*civis romanus*“ cu drepturi dar și cu obligăminte, ce erau în cea mai desăvârșită armonie una cu alta.

Un aliment puternic și fecund spre ajungerea scopului, care se exprima în axioma: „*salus reipublicae suprema lex*“ era și recunoașterea meritului precum și remunerarea lui în public sub forme invederate. Aci deci credem a fi aflat originea decorațiunilor din cestiune.

Nu cred că m'ași abate prea tare de la dezvoltarea temei mele citând aci și motivele aduse în conziliu de stat de marele erou și și mai mare cuceritor al secolului al 18-lea *Napoleon I Bonaparte* cu

ocasiunea înființării ordinului *legiunii de onoare*. Încă ca prim consul, de fapt însă ca autocrat al subreței republice franceze, Bonaparte rosti în conziliul său de stat următoarele cuvinte:

»Oamenii se lasă a fi ademeniți chiar ca și copiii cu jucării. De ce nu ne-am folosi de această slăbiciune omenească spre ajungerea unui scop înalt, care culminează în fericirea Franței și în gloria națiunii franceze?»

La observarea unui membru al conziliului de stat, că introducerea ordinului intenționat miroasă a monarhie absolutistă, zise primul consul:

»Desfid pe ori-cine a-mi dovedi, că în republicele din antichitate cât și în cele moderne n'ar fi existând decorațiuni. Eu afirm sus și țtare, că Francezii, urmașii falnicilor Galli, iubesc gloria și onoarea mai presus de toate. Ei nu sunt devotați sentimentului de libertate și egalitate, ci sunt îmbătați de gloria nemărginită a străbunilor lor bravi dar foarte slăboși. Ar fi deci o măsură foarte înțeleaptă a da hrană acestui sentiment genuin francez.»

»Nași cuteza a rosti aceste vorbe dela înălțimea tribunei; dar eu vorbesc într-un conziliu de stat, și deci cred că mă va înțelege oricine dintre D-voastră, care dorește sincer prosperarea patriei și are în vedere gloriosul ei viitor!»

Proiectul a trecut prin camera legis-

lative și prin tribunat cu majoritate de puține voturi.

Dar să reapuc firul întrerupt

I. Decorațiuni sub regi.

Epoca celor 7 regi romani este cea mai întunecată în orice privință, de vreme ce datele sunt foarte sporadice și incoherente: fabule amestecate cu un mic sâmbure de adevăr istoric. De aceea și relativ la decorațiuni sau podoabe ne mărginim a comunica atât cât am putut culege din autorii latini și din opurile de anticități.

Liviu ne spune, că Romul, primul rege roman și deci întemeietorul statului, în luptele sale cu Sabinii și Latinii din Alba-longa, capul confederației latine, de multe-ori se lua însuși la luptă pe viață și pe moarte cu capul dușmanilor mai cu samă când nu era chip să se curme înverșunata luptă cu vărsare de șiroie de sânge. Triumfător despoia pe dușmanul trântit la pământ de toate, ce avea: arme, vestiminte prețioase, lanțuri de aur și alte podoabe și în triumf împodobindu-se cu ele intra în Roma — depunând aceste „*spolia*“ spre vecinică păstrare în capitol.

Pe timpul republicei și sub imperiu.

Vom începe de jos, dela gregari și vom termina cu comandanții (imperatores.)

Gregariul roman primea la începutul republicei precum și mai târziu către

finele acestei forme a statului roman remunerățiune în bani pentru bravura sa cu prilejul cuceririi unei țări nouă sau a unui fort întărit. Înainte de a se distribui darul (*donum*) să chemau cei bravi înaintea frontului armatei întregi și se lăudau pentru vitejia lor (*in contione laudati*) apoi li se da bani din așa numitul *donativum*. O altă parte a donativului sau mai bine zis partea leului, o rezerva comandantului pentru sine. Usul distribuirii de bani în jumătatea a doua a timpului republicei se făcu aproape abus. Plinius în H. N. XXXVII §2—16 ne spune: că marele Pompeiu în urma isbânzilor săvârșite contra Piraților a dăruit soldaților săi sume enorme de bani. Se arată că gregarul — soldatul de rând — primi nici mai mult nici mai puțin ca 6000 H. S. care în franci ar face aproximativ 1620 franci. Dictatorul pe viață și cel mai mare erou și bărbat de stat al republicei apunând Caius Iulius Caesar distribui fiecăruia dintre veteranii săi suma colosală de 20.000 H. S.

Sub imperiu donativul era obligator la suirea pe tron a noului împărat ales și impus de pretoriani. Celce cunoaște istoria împăraților romani să-și revoace în memorie abuzul săvârșit de soldataca pretorianilor neînfrănată și foarte lacomă de bani. Era un fel de licitație scârboasă, mai cu samă în timpul decadentei vastului imperiu.

E interesant a cunoaște și partea ce

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public că am deschis Etablissementul meu de hăinărie fină pentru bărbați, băieți și copii în localul Parter și în etajul I

Un salon de confecțiuni pentru Dame

sub conducerea Domnului Ludvig Fenyvesy în
Brașov, Tîrgul Inului Nr. 26 (lângă Magazinul Schütz).

Deoarece baza unui serviciu solid o formează prețurile fixe, m'am decis a le introduce în negoțul meu și sper cu aceasta a câștiga confiența Onoratului public.

Păziți-vă de înșelăciune!

În prăvălii unde se tocmește se înșală fie-care. Vânzătorul știe înainte, că mușteriu să tocmește, și de aceea cere prețuri indoite și întreite. Dacă cumpărătorul după multă tocmeală, cumpără în fine marfa cu prețul jumătate, tot nu are siguranța, că a fost într'adevăr servit ieftin și solid.

În negoțul meu este eschis ori-ce șantaj.

Îmi iau voea a încunoștința On. Dame, că se află un bogat asortiment de costume gata, halaturi, mânecute și bluse.

Sper că Etablissementul meu Vă va conveni, Vă rog a mă onora cu încredere și cercetare numeroasă.

Fără tocmeală.
Fără încărcare.
Pe fie-care bucată se vede prețul fix
cel mai ieftin.

Cu toată stima

I. A S C H E R.

(324,9—20)

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să se adreseze cine dorește a cumpăra

Pomi Roditori Altoiti,
de calitatea I., arbori de promenadă, tufe de ornament, aciați, gledieii, coniferi ș. a., precum și

Viță de vie altoită,
viță de vie europeană și americană cu și fără rădăcini.
Cataloge trimis gratuit și franco.

FISCHER Comp

Nr. 15773/1908.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru a se da în arândă dela 1 Noemvrie 1908 până la 31 Octomvrie 1911 — stupina din dosul „Curmăturii“ în așa numitul „Burggrund“ de sub Nr. 1 constatatoare din 2 case de locuit dimpreună cu edificiile laterale precum și din curte, grădină, locuri de arat și de livadie de fân în total teren în estensiune de 23.76 jug. □ — se va ținea licitațiune publică cu oferte în scris la 15 Octomvrie 1908 10 oare a. m. în localul despărțământului magistratual V. (afaceri economice) strada aurarilor Nr. 5. etajiu II.

Condițiunile specificate de ofert și ale contractului se pot ceti în aci menționatul despărțământ magistratual până la ziua licitațiunii totdeauna dela 8—12 oare a. m.

Brassó, în 30 Septemvrie 1908.

355,2 2. Magistratul orașenesc.

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Octomvrie n. 1908

tenta ung. de aur 4%	109 85
Renta de corone ung. 4%	92 05
aur. câ. ter. ung. în aur 3 1/2%	81 50
Imp. căil. fer. ung. în argint 4%	92 15
Bonuri rurale croate-slavone	93.50
aur. ung. cu premii	184.50
osuri pentru reg. Tisei și Seghedin	139 50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95 90
Renta de argint austr. 4 1/10	95 80
Renta de aur austr. 4%	115 —
Renta de corone austr. 4%	96 —
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	86.15
Bonuri din 1860	151 75
Acții de-ale Băncei ung. de credit	739 50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	632.—
Acții de-ale Băncei austro-ung.	1734 —
Napoleoniori.	19.11
Mărci imperiale germane	117 45 1/2
London vista	239 75
Paris vista	95.42 1/2
Mon. italiene.	95 15

Cursul pietei Brașov

Din 15 Octomvrie n. 1908

Banconote rom. Cump. 18.90	Vënd. 18.96
Argint român	18 70
Lire turcesci	21 40
Scris. fonc. Albina 5%	100.—
Rubie Rusesci	25 1/2
Napoleoniori.	19.04
Galbeni	11.20
Mărci germane	117.20

De închiriat

BRAȘOV. Sub straje.
Numai timp scurt să poate vedea!
Cunoscuta mare menagerie a lui
ANTON KOCZKA.

În fiecare zi după prânz la 4 1/2 oare și sara la 7 1/2 oare mare reprezentație de dresură, împreună cu nutirea tuturor animalelor rapace, **4 renumiți îmblânzitori de animale și o îmblânzitoare. 12 lei.** Primată să poate vedea: O luptă (trânteală) mare între o damă și un leu desvoltat! Aici încă nu s'a văzut! Cei mai mici trei cai din lume de pe inyula Crinilor, 73 cm. de înalți, vârsta 5 ani. Entreé: Locul I. 1 cor. Locul II 60 fi. Locul III 40 fil. Dumineca 2 reprezentații: la 11 oare a. m. și la 3 oare p. m. De sprijin binevoitor să roagă

Direcțiunea.

în casa din Brașov, Blumăna Strada Fântănei Nr. 45, în apropierea casarmei de Hunvezi, proprietatea doamnei Alexandrina Viădescu, un **cartir la etajiu I.** constat toare din 4 odăi, cabinet de bae, bucătărie, cameră pentru servitori, cămară, pod, pivniță, cuvună de spălat și grădină de flori.

Tot acelu le închiriat dimpreună cu quartirul de mai sus sau și deosebit **un grajd pentru 4 cai,** șop pentru nutreț și o remisă pentru trăsuri.

Intreaga casă este de vânzare dimpreună cu un teren de zidit, care să vinde însă și deosebit.

Informațiuni se pot căpăta dela

Dr. Alexandru Străvoiu,

354,1—3. avocat, Brașov Strada Vămiei 23.

Schimbare de prăvălie.

P O P P E.

Magazin de mărfuri de modă pentru dame cu începere dela 1 Septemvrie se află în

Strada Vămei Nr. 13.

327,6 - 6.

Cruce seu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

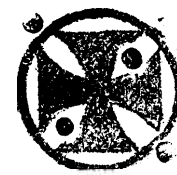
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, ameteii, țiuțuri de ureche, bătăie de inimă, sgărçiri de inimă, asimă, auțul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reocă la mâini și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influență, însomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se cofunde cu aparatul „Volta“, de ore-că „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja teștinăteaza crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor. folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țără și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.